

Stereotypné konštrukcie v komentátorskom texte – komentovanie nedovolených zákrokov

Jozef Mergeš, Filozofická fakulta PU, jozefmerges@gmail.com

Kľúčové slová: televízia, priamy športový prenos, televízne komentovanie, nedovolený zákrok, stereotyp.

Keywords: television, direct sport broadcasting, tv announcing, foul, stereotype.

Výskum komentovania priamych športových televíznych prenosov so sebou prináša množstvo nezodpovedaných otázok vo vzťahu k chápaniu komentátorského textu ako procesu a tiež vo vzťahu k pravidlám jeho tvorby. Štúdia sa venuje charakterizácii stereotypných konštrukcií pri vytváraní komentátorského textu, z ktorých odvodzujeme základné premisy platné pre komunikačný proces medzi komentátorom a televíznym divákom. Príspevok priamo nadväzuje na článok *Kontextové parentézy v prejave športového komentátora na pozadí štruktúry komentátorského textu* uverejnený v časopise Jazyk a kultúra (9/2012) a je ďalšou z radu štúdií, ktoré sa čitateľom snažia predložiť komplexnú, systematickú reflexiu komentovania priamych športových televíznych procesov. O prejave športových komentátorov tu uvažujeme ako o texte, v ktorom sa pravidelne objavujú stereotypné jazykové prvky vyvolávané reálnymi stereotypnými situáciami.

Vymedzenie verbálnej reflexie stereotypných situácií vnútri komentátorského textu, ktorými sú v prípade našej analýzy nedovolené zákroky, je kľúčové pre definovanie a pochopenie komunikačných situácií prebiehajúcich pri komentovaní športového zápolenia, pretože sa dotýkajú štruktúry textu, jeho komunikačného zámeru, ale aj potenciálneho vplyvu na televízneho diváka.

Stereotyp verzus jedinečnosť

V priamom rozpore s úvahami o stereotypnom type komunikačnej situácie je fakt, že v každom konkrétnom zápase aktéri na futbalovom a „mediálnom“ ihrisku – či už sú to futbalisti, rozhodcovia, diváci na štadióne, komentátori, diváci pri televíznych obrazovkách, technici – prežívajú jedinečné, neopakovateľné emócie a zážitky. Predpokladáme, a doterajší výskum našu domnienku čiastočne potvrdzuje, že komplexný zážitok z konkrétneho futbalového stretnutia a s ním súvisiace emócie si televízni diváci uvedomujú prostredníctvom určitých auditívnych i vizuálnych textových vzorcov, do ktorých sa pri verbálnej či neverbálnej komunikácii na miesto neznámych hodnôt umiestňujú aktuálne referenčné udalosti konkrétneho futbalového stretnutia podieľajúce sa na budovaní pocitu performancie, teda spoločného prežívania, v našom prípade mediálnej udalosti.

Médiá pracujú pri odovzdávaní informácií v rámci priamych športových prenosov najmä prostredníctvom časovo neviazaných, ale do istej miery stereotypných situácií. Je logické, že divákov priťahuje k sledovaniu priamych športových prenosov okrem náklonnosti k športu najmä nepredvídateľný vývoj zápasov. Hoci penalta znamená vo futbale takmer istý gól, divák nemôže s istotou tvrdiť, že ju hráč premení. Podobne si divák pri sledovaní hokejového zápasu uvedomuje, že stereotypné dvíhanie hokejok do výšky a vzájomné tľapkanie si prílbov po strelenom góle signalizuje radosť, ale netuší, kedy v konkrétnom zápase taký moment nastane. Ak futbalista nepremení stopercentnú šancu, pravdepodobne si priloží obe dlane na čelo a smutný, často i znechutený, premýšľa o „zahodenej šanci“ spolu s divákom, ktorý mu „fandí“. Inými, možno povedať inštitucionalizovanými stereotypnými

situáciami, ktoré v radoch divákov často vyvolávajú pozitívne či negatívne emócie, sú nedovolené zákroky, iné porušenia pravidiel, striedania hráčov, šance na strelenie gólu, góly a pod. Televízny divák, ktorý jazykovo dekoduje priamy prenos, sa v ňom orientuje najmä na základe vlastných skúseností, iných zážitkov performatívneho typu, ale aj na základe výkladu pravidiel či gest zúčastnených. Stereotypy v rámci priameho športového prenosu teda fungujú ako interpretačné skratky (porov. Petranová – Plencner, 2008), ktoré divákovi umožňujú orientovať sa v mediálnom priestore, pochopiť obsah audiovizuálneho textu.

Keďže sa spomínané stereotypné situácie objavujú v priamych futbalových prenosoch vo vysokej miere, je logické, že sa bohato odzrkadľujú v komentátorských textoch. Usudzujeme, že primárnu funkciu komentátora spočívajúcu v sprevádzaní televízneho diváka športovým zápolením možno rozšíriť o úlohu – ba priam poslanie – vysvetliť či zdôrazniť najmä stereotypné, do istej miery sa opakujúce situácie, ktoré sú však vždy jedinečné. Ak padne gól, čo je všeobecne chápané ako stereotyp, komentátor by mal gól opísať ako jedinečný, mal by jazykovo vymedziť rozdiel existujúci medzi aktuálnym a predošlými gólmi, ktoré diváci videli. Pri striedaní hráčov, čo je ďalší inštitucionalizovaný stereotypný akt, by mal zručný komentátor zhodnotiť význam daného striedania v kontexte zápasu, odhaliť zámery trénera, ktorý posielal na ihrisko nového hráča. Ďalej, pri nedovolených zákrokoch sa od komentátora očakáva, že faul zhodnotí, poukáže na funkciu faulu, či bol/nebol potrebný, zákerný a pod. Ak prijmeme vyššie nastolenú myšlienku o hodnotovom pnutí „stereotypného“ (či tiež všeobecného – porov. Sabol, 1988) a „jedinečného“ (či jednotlivého) v kontexte jazykového uchopenia priameho prenosu, musíme za jednu z vedúcich povinných vlastností kvalitného športového komentátora považovať schopnosť vyzdvihovania aspektu jedinečného v prúde stereotypných situácií.

Výskumná vzorka, metodologické východiská a predmet výskumu – komentovanie nedovolených zákrokov

V analýze sme sa zaoberali takými úsekmi rečového prejavu komentátora, ktoré sa odvolávajú na objektovo zovšeobecniteľný úsek reálneho priebehu futbalového stretnutia. Skúmali sme, ako komentátor v procese tvorby textu verbálne reaguje na reálne dianie na hracej ploche. V našom prípade sme analyzovali tú časť komentátorských textov, ktoré komentujú nedovolené zákroky (za iné situácie určené na rozbor považujeme napr. pozdrav, udelenie žltej karty, komentovanie striedania, streleného gólu a pod.).

Nedovolené zákroky sú pravidelnou súčasťou futbalových súbojov. Dochádza k nim v každom zápase aspoň minimálne, čo z hľadiska analýzy predpokladá relevantnosť vo vzťahu k určovaniu stereotypov v komentátorskom texte. Skúmali sme okamžitú verbálnu reakciu komentátora, ktorou komentoval špecifickú situáciu, v našom prípade nedovolený zákrok. Výskumnú vzorku tvorili komentátorské výpovede zaznamenané počas dvoch celých zápasov a počas prvých polčasov troch rôznych futbalových stretnutí,¹ ktoré komentovali vtedajší traja komentátori Slovenskej televízie (Ľ. Hlavena 2x, M. Merčiak 2x, R. Minařík 1x). Za výpoveď v kontexte aktuálne vznikajúceho komentátorského textu považujeme relatívne autonómnou časť komentára, ktorá je nositeľom určitého významu, funkčného komunikačného zámeru a možno ju v texte intonačne vymedziť. Pri prepisoch sme zachovali ortograficky správne tvary vlastných mien aj skratiek, foneticky sme si ich neprispôbili, nepoužívali sme však ani veľké písmená, ani interpunkciu.

Kľúčovou veličinou pre výskum bola v našom prípade prvá výpoveď komentátora spojená s danou špecifickou situáciou. (výpovede sú oddelené lomkou, tučne zvýraznená je okamžitá reakcia komentátora):

a) *faulovaný lukas podolski* / tu je dnes sedemdesiatpäťnásobný reprezentant nemecka / lukas podolski môže zaznamenať svoj jubilejný štyridsiaty gól v národnom tíme / jeden zo štyroch strelcov zo zápasu proti austrálii / práve lukas podolski otvoril skóre tvrdou strelou po prihrávke thomasa mullera,

b) *a bol tam faul od torresa* / trošku zbytočný zákrok od hráča z mexickej pachuty / ktorého otec pochádza z krajiny susediacej so spojenými štátmi americkými

c) *a faul v strede poľa* / garreth barry sa previnil v súboji dvoch stredopoliarov proti alaxanderovi radosavljevičovi.

Predtým, ako pristúpime k výsledkom z analýzy, je nutné vyzdvihnúť všeobecné aspekty existencie nedovolených zákrokov, ktoré sa môžu odraziť v jazykovom stvárnení komentátorov. Nedovolený zákrok (faul) pôsobí v protiklade s jednoliatosťou hry. Faul takmer vždy znamená prerušenie hry², po ktorom prichádza na rad tzv. štandardná situácia. Časový interval, počas ktorého sa hráči pripravujú zahrať štandardnú situáciu, resp. brániť štandardnú situáciu, komentátorovi ponúka priestor na vecný komentár a zhodnotenie situácie. Vo vyššie uvedených príkladoch a), b) komentátor uplatňuje kontextové parentézy³, v prípade c) synonymickú výpoveď vo vzťahu k okamžitej reakcii, ktorá rozširuje, špecifikuje pôvodnú informáciu.

Ak sa komentátori vo chvíľach medzi nedovoleným zákrokom a zahratím lopty do hry venujú komentovaniu nadchádzajúcej hernej situácie, tak môžu reflektovať okrem faulu (hoci aj na základe spomaleného záberu, ako napríklad vo výpovedi *po tomto zákroku tulia tanaku z toho bude štandardka*) aj okolnosti štandardnej situácie. Možno povedať, že čím bližšie k futbalovej bráne dôjde k nedovolenému zákroku brániaceho mužstva, tým pravdepodobnejšie sa bude komentátor venovať komentovaniu východísk pre štandardnú situáciu než samotnému faulu. Svedčia o tom napríklad okamžité reakcie (výpovede oddelené lomkou, príklady oddelené dvoma lomkami) *no a bude to veľmi nepríjemná štandardka pre vladimira stojkoviča*⁴ // *no a ďalšia štandardka* // *všetko to bolo na hranici pokutového územia / a japonci budú zahrávať veľmi nebezpečnú štandardku*, v ktorých komentátor faul explicitne nespomína, ale naopak, kladie dôraz na „hroziace nebezpečenstvo“ pre hráčov brániaceho sa mužstva.

V súvislosti so vzdialenosťou miesta nedovoleného zákroku od futbalových brán musíme upozorniť ešte na jeden relevantný faktor pre – pokiaľ možno – najvýstižnejšiu analýzu stereotypných konštrukcií v komentátorských textoch. Pri prepisovaní komentátorských prejavov sme si všimli, že komentátor ani zďaleka nereflektuje všetky nedovolené zákroky, ku ktorým počas konkrétneho futbalového stretnutia dochádza. V zápase Slovinco – Anglicko komentátor komentoval z 39⁵ faulov 20, v zápase Japonsko – Kamerun zo 49 faulov 25, čo je v oboch prípadoch len tesná nadpolovičná väčšina. Z pozorovania možno vyvodit', že komentátori počas jazykového stvárnenia futbalového zápasu vynechali najmä tie nedovolené zákroky, ktoré sa udiali v strede poľa, teda neznamenali nebezpečenstvo pre brániace mužstvo, prípadne neboli zákerné, tvrdé, z tohto pohľadu ani zásadné pre televízneho diváka. Napriek tomu sa domnievame, že nanajvýš 51% komentovaných situácií typu faul/nedovolený zákrok je z hľadiska plnenia informačnej funkcie komentátora príliš nízka hodnota, ktorá svedčí o možnej nedôslednosti komentátorov pri oboznamovaní televíznych divákov s konkrétnymi situáciami súvisiacimi s prerušením hry.⁶ V prípadoch, keď komentátori faul jazykovo nereflektujú, buď nehovoria nič a po zahratí lopty do hry komentujú ďalšie situácie (napríklad držanie lopty a prihrávky), alebo sa venujú iným témam súvisiacim s konkrétnym futbalovým zápasom, ktoré v danom čase považujú za dôležitejšie.⁷

Pre názornosť vyberáme niektoré z radu výpovedí, ktorými komentátor verbálne „prekryl“ informáciu o nedovolenom zákroku:

d) *začiatok stretnutia v bluemfontaine / jubilejný desiaty zápas na tomto svetovom šampionáte / jeden zápas v tejto skupine sme už dnes sledovali / holandsko zdolalo dánsko dva nula*

e) *určite ste zachytili zábery zo zápasu v rakúskom grazi keď japonsci strelili anglicku alebo japonskí hráči strelili proti anglicku tri góly ale z toho iba jeden do súperovej siete*

f) *z ruchových mikrofónov počuť pri každom zápase vuvuzely / aj teraz ich vidíme*

g) *ejong enoh sa pekným spôsobom obtočil okolo matsuia*

Na úkor informácie o nedovolenom zákroku v prípade d) komentátor uprednostňuje informáciu o začiatku zápasu, v prípade e) upozorňuje na kuriozitu týkajúcu sa japonského futbalového mužstva, v prípade f) vyzdvihuje atmosféru v hľadisku. Na záver, v prípade g) komentátor chváli hráča za „peknú kľučku“ na úkor informácie o nasledujúcom faule *matsuia*. Aj z tohto krátkeho výpočtu príkladov je zrejmé, že komentátorský text vzniká často na základe osobných preferencií komentátora, ktorý si v konkrétnom čase vyberá tie prvky zápasovej i „mimozápasovej“ reality, ktoré osobne považuje za zásadné pre seba a atraktívne pre televízneho diváka.

Výsledky analýzy – komentovanie nedovolených zákrokov

Ukazuje sa, že komentátori pristupujú k reflektovaniu predmetnej špecifickej situácie využitím priameho i nepriameho opisu. Za priamy komentátorský opis nedovoleného zákroku považujeme taký, ktorý flagrantne signalizuje opisovanú činnosť využívaním prvkov jazyka úzko súvisiacich s danou činnosťou – inými slovami, komentátor verbálne *opakuje to*, čo vidia diváci na televíznej obrazovke (napr. Milan fauloval Martina; nedovolený zákrok Radoslava a pod.). Nepriamy opis, v skúmaných textoch badateľne minoritný, si vyžaduje zvýšenú variabilitu jazyka komentátora, príp. zvýšenú percepčnú činnosť televízneho diváka (napr. *hra je prerušená; dostane hráč žltú kartu?* a pod.).

Predmetom informácie zakódovanej do okamžitej reakcie komentovania nedovoleného zákroku je na základe spracovaných textov spravidla meno faulovaného hráča (najčastejšie v pozícii objektu), meno faulujúceho hráča (najčastejšie v pozícii subjektu) a verbum v rôznych tvaroch (trpné prídavné, préteritum, v nižšej miere i prítomnosť a pod.), ktoré upresňuje vzťah fakultatívne volených substantív k realite, napr. *tagoe fauloval kolarova*. Načrtnutá schéma opisu situácie pozostávajúca z troch autonómnych prvkov, pochopiteľne, pre komentátora nie je záväzná. Komentátor z nej môže počas tvorby textu ľubovoľný prvok vynechať či pridať, ale všeobecne platí, že pri zámere úspešne odovzdať plnohodnotnú informáciu prostredníctvom tohto typu výpovede je potrebné zachovať aspoň dva prvky vzorca, napr. (číslo označuje počet jazykovo uchopených prvkov opisovanej reality): *2 nedovolený zákrok thomasa mullera / 3 tagoe fauloval kolarova / 3 teraz tam bol faul šulera na altidora / 2 faulovaný lukas podolski / 2 a je tu nedovolený zákrok v strede poľa na keisukeho hondu / 2 a ďalší útočný faul⁸ / 3 johnson faulovaný andražom kirmom / 2 a končí sa to ďalším faulom v podaní kamerunčanov / 3 josey altidore teraz fauloval marka šulera a pod.* Samozrejme, v rečovom prejave komentátora sa môže vyskytnúť aj konštrukcia pozostávajúca len z jedného prvku schémy, napr. *bol to faul*, ktorá sa v spojení s vizuálnym

stváraním reality prostredníctvom televíznej obrazovky stáva plnohodnotnou informáciou, no paradoxne, sa v skúmaných prepisoch nevyskytla ani raz. Z tohto faktu odvodzujeme snahu komentátorov pomáhať televíznym divákovi s dešifrovaním reality futbalového zápasu, a to spresňovaním výrokov pridávaním relevantných informácií, ktorými sú v tomto prípade najčastejšie mená hráčov, prípadne zriedkavejšie ich príslušnosť (napr. *faul kamerunčanov*) či odkazy na hráčske funkcie (napr. *útočný faul, nedovolený obranný zákrok*). Pripomíname však, že bez doplnenia verbálnej informácie vizuálnou informáciou z televíznej obrazovky (napr. o polohe hráčov na hracej ploche) nie sú vyššie uvedené výpovede informačne nasýtené.

Komentátori často v skladbe výpovedí uprednostňujú namiesto využitia slovesných tvarov menné tvary. Podobne ako uplatňovaním trpných prídavných mien sa tým posilňuje aktuálnosť situácie a objektívnosť, napr.: *donovanov pád cez jokiča / a faul boštijana cesara / faul na branislava ivanoviča obrancu londýnskej chelsea / nedovolený zákrok thomasa mullera / zbytočný faul šulera na altidora / a ďalší nedovolený zákrok tentokrát zo strany matsuia / útočný faul keisukeho hondu / a johnson faulovaný andražom kirmom* a pod.

Nepriame komentátorské výpovede spojené s reflektovaním nedovolených zákrokov nemožno v tejto fáze výskumu systémovo vymedziť z dôvodu ich nízkeho počtu v analyzovaných prepisoch. Zreteľne sa však prejavujú neurčitou podanej informácie. Napríklad z výpovede *nechápaný pohľad jaya demerita po verdikte komana coulivalyho* nie je zrejmé, prečo má futbalista *jay demerit* *nechápaný pohľad*, z výpovede *ale stroskotal na nemanjovi vidičovi* nie je zrejmé, či *on* stroskotal, lebo bol faulovaný, alebo či mu bola lopta odobraná podľa pravidiel. Vo výpovedi *a benquerencov hvizd*⁹ komentátor neinformuje divákov o dôvode hvizdu, iba oznamuje rozhodcov úkon. V rámci tohto problému ešte upozorňujeme na tradičný výrok komentátorov¹⁰ *opäť prerušená hra*, ktorý sa bez televízneho obrazu, prípadne spresnenia reálneho diania, stáva pre diváka takmer nedešifrovateľným. Všeobecne platí, že vyššie uvedené typy výpovedí nepriameho charakteru si divák musí doplniť o kontext (porov. Jaklová, 1991, s. 69), v našom prípade o televízny obraz.

Informačne výstižnejšie sú také nepriame výpovede, ktoré pracujú s pravidlami danej hry, resp. naučenými skúsenosťami diváka, napr. *no a sami khedira bude zrejme štvrtým hráčom so žltou kartou*, príp. *no a bude to veľmi nepríjemná štandardka pre vladimira stojkoviča*. Skúsený televízny divák by mal ovládať normu o žltej karte, ktorá sa vo futbale udeľuje takmer výlučne za vážny nedovolený zákrok, a tiež by mal vedieť, že *nepríjemné štandardné situácie sa rozohrávajú po nedovolených zákrokoch*.

Špeciálnu, no zriedkavú kategóriu okamžitých reakcií komentátora tvoria otázky, pri ktorých ani komentátor nepozná dôvody vedúce k hvizdu rozhodcu (napr. *čo tam píska benquerenca?*). Motívom vytvorenia otázky však v komentátorskom texte môže byť aj neurčitá nasledujúcich okamihov, a to napríklad v zmysle udelenia žltej karty, ako sme si všimli vo výpovedi *tak v nadstavenom čase druhá žltá karta* doplnenej otázkou *vidí ju ktorý z japoncov?* či *faul mira kloze a ďalšia žltá karta?*

Keďže je komentátorský text relatívne súvislým textom viažucim sa na jednoliatosť – v našom prípade – futbalového stretnutia, relevantným sa javí preskúmanie postavenia skúmaných typov výpovedí v kontexte predošlých výpovedí. V spracovaných textoch možno nájsť niekoľko prípadov, keď je okamžitá výpoveď o nedovolenom zákroku kontextovo uchytená konektormi na predošlý text, napr. (konektory sú tučne zvýraznené, výpovede sú oddelené lomkami): *a bol tam faul ashleyho colea / ale ten vzápätí fauloval glena johnsona / no a sami khedira bude zrejme štvrtým hráčom so žltou kartou / cherundolo chcel ísť dopredu kirm ho fauluje / ale ďalší útočný faul / a niečo podobné bude môcť predviesť aj po faule na joela matipa* a pod. Tento jav je symptomatický najmä z pohľadu vymedzenia a uplatňovania koherencie v štruktúre komentátorského textu.

Záver

Výsledky výskumu verbálnej reflexie nedovolených zákrokov v komentátorskom prejave poukazujú na istú mieru stereotypizácie v zmysle ustálenosti vyjadrovacích prostriedkov. Výskum tohto typu pomáha jednak užšiemu chápaniu štruktúry komentátorského textu, textových vzorcov, ktorými komentátorský text disponuje, jednak širšiemu chápaniu komentátorského textu ako mediálne ukotveného fenoménu.

Hoci sa v priamych športových futbalových prenosoch pomerne pravidelne vyskytujú stereotypné situácie, medzi ktoré patrí aj nedovolený zákrok, televízni diváci, podobne ako komentátori, zažívajú pri ich sledovaní, resp. komentovaní vždy novú, špecifickú emóciu. Zdá sa, že prevládajúcou stratégiou tvorby textu pri komentovaní nedovolených zákrokov je využívanie priameho opisu situácie podľa vzorca *x fauloval y*. V súvislosti so snahou o potlačanie stereotypných konštrukcií v komentátorskom texte sa však domnievame, že komentátori by mali častejšie využívať aj nepriame opisy situácií. Tie síce samy o sebe nie sú informačne nasýtené, no v kooperácii s televíznym obrazom tvoria jazykovo-komunikačný komplex, v ktorom na úkor verbálneho opakovania videného dominuje invencia komentátora, jeho jazyková kredibilita. Nepriame opisy situácií dynamizujú komentátorský text, pretože ponúkajú verbálnu nadstavbu vizuálne zachytenej situácie, inklinujú k zvýšenej komunikácii komentátora s televíznym divákom (napr. otázky) a posilňujú mieru participácie diváka na dekodovaní reality.

Poznámky:

¹ Ide o celé zápasy zo stretnutí MS vo futbale 2010: Japonsko – Kamerun, Slovinsko – Anglicko a prvé polčasy: Nemecko – Srbsko, Slovinsko – USA a Ghana – Srbsko.

² Okrem prípadu, keď rozhodca udeľuje faulovanému mužstvu výhodu.

³ Termín kontextové parentézy sme objasnili v článku *Kontextové parentézy v prejave športového komentátora na pozadí štruktúry komentátorského textu* uverejnený v časopise *Jazyk a kultúra* (9/2012).

⁴ Vladimír Stojkovič je brankár, nie hráč v poli – pozn. autora.

⁵ Množstvo faulov v zápase dostupné v štatistikách konkrétnych zápasov na www.fifa.com, v sekcii *World Cup 2010*.

⁶ Z ostatných troch zápasov sme analyzovali iba jeden polčas, preto sme ich nezahrnuli do spomínanej čiastkovej analýzy.

⁷ Domnievame sa, že „neinformovanie“ televízneho diváka o nedovolenom zákroku, môže byť spôsobené aj snahou dopovedať začatú myšlienku, ktorú komentátor z praktických dôvodov nechce prerušovať a v danom momente ju zároveň môže považovať za závažnejšiu.

⁸ V tomto prípade síce komentátor explicitne nepovie meno hráča, ale z konštrukcie výpovede (útočný faul) je jasné, že ide o hráča, ktorý útočí.

⁹ Olegário Benquerença – rozhodca, pozn. autora.

¹⁰ V našich prepisoch sa v spojení s opisovaním nedovolených zákrokov síce objavil iba raz, no možno ho potvrdiť osobnými skúsenosťami.

Použitá literatúra:

JAKLOVÁ, A.: *Úvod do textovej lingvistiky*. České Budějovice: Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích, 1991, 114s.

PETRANOVÁ, D. – PLENCNER, A.: *Stereotyp ako interpretačná skratka*. In: MAGÁL, S. – MISTRÍK, M. – SOLÍK, M. (eds.): *Médiá, spoločnosť, mediálna fikcia*. Trnava: FMK UCM v Trnave, 2008, s. 68-74.

SABOL, J.: *Kapitoly zo všeobecnej jazykovedy*. Košice: UPJŠ v Košiciach, 1988, 181 s.

Internetové zdroje:

<http://www.fifa.com/worldcup/archive/southafrica2010/statistics/matches/index.html>

Citované mediálne texty:

zápasy MS vo futbale 2010 vysielané Slovenskou televíziou:

Japonsko – Kamerun,

Slovinsko – Anglicko,

Nemecko – Srbsko,

Slovinsko – USA,

Ghana – Srbsko.

Abstract

This article deals with character and meaning of stereotypes within announcing the direct sport broadcasting in television. Analyzing stereotypes in commentator's speech could help with detecting, defining and understanding linguistic patterns of communication between the announcer and the audience. The indirect description of stereotyped situations appears to be functional and productive in point of communication between visual and verbal codes of direct sport broadcasting.

Príspevok *Stereotypné konštrukcie v komentátorskom texte – komentovanie nedovolených zámkov* vznikol v rámci riešenia grantového projektu *GaPU 1/3/2012 Šport v mediálnom priestore*.